

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β' - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ : ΘΕΑΤΡΟ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Κείμενο 1

«Η ενεργητική επίδραση του θεάτρου στον άνθρωπο»

Το θέατρο αποτελεί την κατεξοχήν κοινωνική τέχνη. Αλληλεπιδρά με το κοινό μέσω της απεικόνισης πραγματικών ή φανταστικών γεγονότων. Το αρχαιότερο θέατρο στην παγκόσμια ιστορία είναι αυτό του Διονύσου, κάτω από την Ακρόπολη όπου απαγγέλλονταν ποιήματα και ψάλλονταν διθύραμβοι με σκοπό την τέρψη των θεατών. Τους ρόλους στο Αρχαίο Ελληνικό θέατρο τους ερμήνευαν μόνο άντρες φορώντας μάσκες.

Το θέατρο αποτελεί κατεξοχήν δημοκρατικό μέσο επικοινωνίας. Δεν υφίσταται ακέραιο αλλά μόνο με την ύπαρξη κοινού. Η συμμετοχή του κοινού στην έκβαση των θεατρικών δρώμενων ξεκίνησε με την διεξαγωγή των δραματικών αγώνων στα Μεγάλα Διονύσια. Οι πολίτες είτε ως κριτές είτε ως διαγωνιζόμενοι συμμετείχαν στη διαδικασία ανάδειξης νικητών ανάμεσα σε ποιητές ή υποκριτές. Σύμφωνα με την αρχαία παράδοση, ο Θέσπις ήταν ο πρώτος ηθοποιός στο ελληνικό δράμα. Συχνά ονομάζεται εφευρέτης της τραγωδίας και καταγράφηκε ως ο πρώτος που έκανε τραγωδία στα Μεγάλα Διονύσια (περίπου το 534 π.Χ.). Ο Θέσπις ήταν ο πρώτος από τους χορευτές του διθυράμβου που βγήκε από τον κύκλο του χορού και αποκρίθηκε στους χορευτές.

Η λέξη θέατρο προέρχεται από το αρχαίο ρήμα θέωμαι που σημαίνει παρατηρώ και όχι βλέπω. Μέσα, λοιπόν, από την παρατήρηση ο θεατής συμπάσχει με τους ήρωες, ταυτίζεται μαζί τους ή όχι, μεταφέρεται σε άλλες εποχές, ταξιδεύει σε διαφορετικά μέρη σε διαφορετικές χώρες, εισβάλλει σε άλλα ήθη και έθιμα. Το σημαντικότερο όμως όλων αυτών, είναι πως οτιδήποτε παρατηρεί, αποτελεί καθρέφτισμα της δικής του ψυχής, της δικής του νοοτροπίας και της δικής του ιδιοσυγκρασίας. Αυτό σημαίνει πως κάθε άτομο νιώθει διαφορετικά αυτά που παρατηρεί σε σχέση με τους άλλους. Έτσι τα συμπεράσματα, η κριτική που απορρέει από μια παράσταση έχει να κάνει με το συναίσθημα που εισπράττει ο θεατής και ενδεχομένως από τις βιωματικές του καταστάσεις.

Η αναγκαιότητα ύπαρξης του θεάτρου σχετίζεται με την Αριστοτελική κάθαρση. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη ο θεατής καθαίρεται από το άγχος της καθημερινότητας. Η επερχόμενη κάθαρση και λύτρωση ενός θεατή επιβεβαιώνει την ψυχαγωγική δράση του θεάτρου, αλλά κυρίως την ψυχολογική υποστήριξη που προσφέρει στο θεατή, με μια διαφορετική διαδικασία από την παραδοσιακή συμβουλευτική. Αυτό σχετίζεται με τις προτιμήσεις και τις ανάγκες του κάθε ανθρώπου. Αναμφισβήτητο το θέατρο λειτουργεί και ως μια εκπαιδευτική διαδικασία, αφού μας διδάσκει ιστορία είτε μέσω των τραγωδιών ή ακόμα και ποίηση αλλά μας μεταφέρει και σε διάφορα λογοτεχνικά ρεύματα όπως το ρομαντισμό, το ρεαλισμό ή τον εξπρεσιονισμό. Βασική πηγή έμπνευσης των σκηνοθετών από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα αποτελεί η κοινωνική και η πολιτική κατάσταση του κράτους.

Η προσπάθεια ένταξης του θεατρικού παιχνιδιού στα σχολεία επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα του θεάτρου στην εκπαίδευση. Η επίδραση του θεάτρου στα παιδιά είναι ευεργετική διότι με αυτόν τον τρόπο, μαθαίνουν να λειτουργούν ομαδικά, να αναπτύσσουν δεξιότητες και κριτική σκέψη. Τα παιδιά μαθαίνουν, επιπλέον, να χρησιμοποιούν το σώμα τους, να αναπτύσσουν τη φαντασία τους και να δραπέτεύουν από το άγχος της καθημερινότητας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως στις μέρες μας όλο και περισσότερο αυξάνονται τα σεμινάρια υποκριτικής, δραματοθεραπείας και θεατρικού παιχνιδιού.

Γεωργία Μαυρογιάννη

Κείμενο 2

«Θέατρο και κοινωνία»

Το πρόβλημα της κοινωνικής λειτουργίας της θεατρικής τέχνης δεν είναι απλό. Οι κοινωνιολόγοι και οι ανθρωπολόγοι δυσκολεύονται να αποσαφηνίσουν τα κίνητρα της ανάγκης του ανθρώπου για το θέατρο. Αναφέρονται διαδοχικά -η ταυτόχρονα- στη μιμητική επιθυμία, την κλίση για παιχνίδι τόσο στο παιδί όσο και τον ενήλικο, την μιμητική λειτουργία της τελετουργίας, την ανάγκη αφήγησης ιστοριών και του εμπαιγμού ενός κοινωνικού κατεστημένου ατιμωρητή και την ηδονή που αντλείται από τη μεταμόρφωση του ηθοποιού.

Η καταγωγή του θεάτρου είναι θρησκευτική και τελετουργική και το αφομοιωμένο στην ομάδα άτομο, πριν λίγο πολύ εξουσιοδοτήσει με αυτή την ευθύνη τον ηθοποιό ή τον ιερέα, το θέατρο αποσπάται προοδευτικά από τη μαγική και θρησκευτική ουσία του, γίνεται αρκετά ισχυρό και αυτόνομο ώστε να αψηφά την κοινωνία: εξ αυτού και οι δυσκολίες που χαρακτηρίζουν τη σχέση του με την εξουσία, με το νόμο και μάλιστα, με το στοιχειώδες πολιτικό του δικαίωμα. Όποια και να είναι η αξία αυτών των θεωριών το θέατρο σήμερα διαφοροποιείται για να ανταποκριθεί σε πολυάριθμες νέες αισθητικές και κοινωνικές λειτουργίες. Η ανάπτυξη του συνδέεται στενά με την ανάπτυξη της τεχνολογικής σκέψης και κοινωνικής συνείδησης. Η χρησιμότητα του διακλαδίζεται σε πέντε βασικές λειτουργίες: στη ψυχαγωγική, στη ψυχολογική, στην πολιτική, στην αισθητική και την παιδαγωγική λειτουργία.

Επομένως η τέχνη διαπαιδαγωγεί τον άνθρωπο, τον βελτιώνει, τον κάνει καλύτερο και τελικά τον ηθικοποιεί. Από όλες τις τέχνες το θέατρο είναι η πιο κοινωνική τέχνη, η πιο άμεση και αποτελεσματική, η πιο προκλητική για τις αντιδράσεις των ανθρώπων, γιατί το υλικό με το οποίο δημιουργεί είναι έμψυχο -και ο άνθρωπος είναι ο πιο πειστικός φορέας νοημάτων, πιο πειστικός από το γραπτό λόγο, την εικόνα και τον ήχο. Ο Μπρεχτ έλεγε ότι το θέατρο δεν μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο. Μπορεί όμως ν' αλλάξει τους θεατές. Αυτοί αν θέλουν μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο.

Γιώργος Κατσαντώνης (ελαφρώς διασκευασμένο)

Κείμενο 3

«Το θέατρο»

Δεν ξέρω πώς να σου το ειπώ. Μα ο δρόμος, χθες το βράδυ,
μες στη σταχτιά τη συννεφιά σα θέατρο είχε γίνει.
Μόλις φαινόταν η σκηνή στ' ανάριο το σκοτάδι
και σα σκιές φαινότανε μακριά μου οι θεατρίνοι.

Τα σπίτια πέρα κι οι αυλές και τα κλωνάρια αντάμα
έλεγες κι ήταν σκηνικά παλιά και ξεβαμμένα,
κι εκείνοι έβγαιναν κι έπαιζαν τ' αλλόκοτο τους δράμα,
κι άκουγες βόγκους κι άκουγες και γέλια ευτυχισμένα.

Εγώ δεν ξέρω. Εβγαίνανε κι εσμίγαν κι επαγαίναν
κι ήτανε μια παράσταση και θλιβερή κι ωραία.
Κι έβγαينه, Θε μου! κι η νυχτιά, καθώς επαρασταίναν,
έβγαينه, Θε μου, κι έριχνε τη μαύρη της αυλαία.

Λάμπρος Πορφύρας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Θέμα 1^ο

A1. Να συνοψίσετε σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων την ευεργετική επίδραση του θεάτρου στον άνθρωπο βάσει του **Κειμένου 1**.

Μονάδες 10

A2. Χαρακτηρίστε τις προτάσεις **Σωστές** ή **Λάθος** στηριγμένοι στο **Κείμενο 2**.

α) Είναι ξεκάθαροι οι λόγοι της αγάπης του ανθρώπου για το θέατρο.

β) Το αρχαίο θέατρο έχει διαφοροποιήσεις από το σημερινό αναφορικά με τις στοχεύσεις του.

γ) Το θέατρο σχετίζεται με το κοινωνικό γίνεσθαι.

δ) Το θέατρο συμβάλλει πολλαπλά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου.

ε) Η οπτικοακουστική εικόνα είναι πιο διεισδυτική στον άνθρωπο από τον ανθρώπινο λόγο. .

Μονάδες 5

Θέμα 2^ο

A3. Βρείτε εναλλακτικούς τίτλους των **Κειμένων 1** και **2** σε συνυποδηλωτική γλώσσα.

Μονάδες 6

A4. Εντοπίστε δύο (2) τρόπους ανάπτυξης της 2^{ης} παραγράφου του **Κειμένου 2**. (**μον. 3**) Τεκμηριώστε την απάντησή σας. (**μον. 3**)

Μονάδες 6

A5. Εντοπίστε στο Κείμενο 1 μια λέξη/ φράση που να δηλώνει:

1. Έμφαση 2. Βεβαιότητα 3. Αποτέλεσμα 4. Πιθανότητα 5. Εισαγωγή παραδείγματος

Μονάδες 5

A6. «Η λέξη θέατρο **προέρχεται** από το αρχαίο ρήμα θέωμαι που σημαίνει παρατηρώ και όχι βλέπω. Μέσα, λοιπόν, από την παρατήρηση ο θεατής συμπάσχει με τους ήρωες, **ταυτίζεται** μαζί τους ή όχι, μεταφέρεται σε άλλες **εποχές**, ταξιδεύει σε διαφορετικά μέρη σε διαφορετικές χώρες, εισβάλλει σε άλλα ήθη και έθιμα. Το σημαντικότερο όμως όλων αυτών, είναι πως οτιδήποτε παρατηρεί, αποτελεί **καθρέφτισμα** της δικής του ψυχής, της δικής του νοοτροπίας και της δικής του ιδιοσυγκρασίας. Αυτό σημαίνει πως κάθε άτομο νιώθει διαφορετικά αυτά που παρατηρεί σε σχέση με τους άλλους. Έτσι τα συμπεράσματα, η κριτική που απορρέει από μια παράσταση έχει να κάνει με το συναίσθημα που **εισπράττει** ο θεατής και ενδεχομένως από τις βιωματικές του καταστάσεις.»

α) Ποια η συλλογιστική πορεία της παραγράφου; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. (**μον. 4**)

β) Αναφορικά με τα ρήματα του αποσπάσματος, ποιον χρόνο και ποια έγκλιση επιλέγει ο συγγραφέας; Πού στοχεύει αυτή η επιλογή; (**μον. 3**)

γ) Να βρείτε τα συνώνυμα των μαυρισμένων λέξεων της παραγράφου. (**μον. 5**)

Μονάδες 12

A7. «Η επίδραση του θεάτρου στα παιδιά είναι ευεργετική διότι με αυτόν τον τρόπο, μαθαίνουν να λειτουργούν ομαδικά, να αναπτύσσουν δεξιότητες και κριτική σκέψη. Τα παιδιά μαθαίνουν, επιπλέον, να χρησιμοποιούν το σώμα τους, να αναπτύσσουν τη φαντασία τους και να δραπετεύουν από το άγχος της καθημερινότητας.»

α) Το συγκεκριμένο απόσπασμα που σας δίνεται να το χωρίσετε σε προτάσεις και να διακρίνετε τις κύριες από τις δευτερεύουσες. (μον. 4)

β) Να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις της πρώτης περιόδου και να αναφέρετε το συντακτικό τους ρόλο. (μον. 3)

γ) Πού αποσκοπεί ο συγγραφέας με τη συνεχή τους χρήση σ' όλο το απόσπασμα; (μον. 4)

Μονάδες 11

Θέμα 3^ο

A8. Στο **Κείμενο 3** ο ποιητής παραλληλίζει τον κόσμο με μια θεατρική σκηνή. Καταγράψτε τις ομοιότητες με τη βοήθεια των κειμενικών δεικτών. Ταυτόχρονα διαφαίνεται και η μελαγχολία του ποιητή. Αφού την εντοπίσετε στο ποίημα να αναφερθείτε στην αιτία αυτού του συναισθήματος δίνοντας ελεύθερα τη δική σας άποψη. (100-150 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα 4^ο

A9. «Ο Μπρεχτ έλεγε ότι το θέατρο δεν μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο. Μπορεί όμως ν' αλλάξει τους θεατές. Αυτοί αν θέλουν μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο.» Βασισμένοι στην άποψη του ποιητή-συγγραφέα, να σκεφτείτε ποιες σύγχρονες συνθήκες καθιστούν αναγκαία την παρουσία του θεάτρου στη ζωή του ανθρώπου. Ποια χαρακτηριστικά του θεάτρου θα τον βοηθήσουν ώστε να μπορέσει να επιστρέψει στον κόσμο των αξιών; (300-350 λέξεις)

Μονάδες 30

